

► Iedere week bespreekt de redactie wetenschap hier ophef in de wetenschap.

Medisch vakblad wil voortaan álles publiceren

Waarom duurt het zo lang, soms een half jaar of zelfs meer, voor een wetenschappelijk artikel getoetst en al in een tijdschrift verschijnt? Kan het proces van beoordeling, de zogeheten peer-review, niet sneller en transparanter?

Het tijdschrift *eLife*, gespecialiseerd in biologie en geneeskunde, vindt van wel. Het blad maakte eind oktober bekend het anders te gaan aanpakken. Artikelen worden niet meer eerst finaal beoordeeld (en mogelijk afgewezen), maar zo snel mogelijk mét inhoudelijke toetsing en mogelijke aanpassingen van de auteur openbaar gemaakt. Afwijzen is er niet meer bij, want ook kritiek en discussie zijn waardevol, meent het blad.

eLife, opgericht in 2012, is een non-profit uitgave met open access-publicaties, artikelen die gratis zijn te raadplegen. De hoofdredacteur, Michael Eisen,

vatte het doel op Twitter bondig samen: hij wil „de snelheid van *preprints* (die nog niet extern zijn getoetst) combineren met de zorgvuldigheid van peer-review”. Het beste van twee werelden.

Wetenschappelijke artikelen tellen in de regel pas als officiële publicaties na toetsing door externe deskundigen, de peerreview. Dat moet kwaliteit waarborgen maar kan maanden duren, soms tot frustratie van auteurs. Onderzoek kan door auteurs of instellingen ook eerder worden openbaar gemaakt als preprint zonder externe toetsing en revisie, maar dat geldt als minder gezaghebbend. Ook *NRC* verwijst in artikelen over wetenschappelijk onderzoek naar peerreviewed studies en alleen bij uitzondering – en dan expliciet – naar preprints.

Publicatie van een artikel bij *eLife* zal volgens het blad voortaan in vijf stappen

verlopen. Nadat het is ingediend (1) volgt toetsing door deskundigen (2), die samen met het artikel wordt gepubliceerd als *reviewed preprint* (3). Waarna de auteur de kans heeft desgewenst aanpassingen te doen (4) en kan beslissen welke versie de *version of record* wordt (5) die wordt vastgelegd in databanken.

Op die manier wil het blad tegemoetkomen aan de wens van auteurs om hun werk sneller gepubliceerd te zien, maar ook de transparantie van wetenschappelijke toetsing vergroten. Het tijdschrift meent dat die nieuwe werkwijze meer recht doet aan het stapsgewijze karakter van wetenschappelijk onderzoek.

De bekendmaking van *eLife* is een bewuste provocatie aan het adres van de grote wetenschappelijke uitgevers, die de status van tijdschriften bewaken met een strikt en vaak langdurig proces van

toetsing vooraf. De druk om sneller te publiceren neemt toe, mede door de opkomst van online platforms die zich toeleggen op *preprints* die vaak al na enkele weken verschijnen. Inmiddels is het tempo waarmee artikelen na toetsing worden gepubliceerd wel toegenomen: in 2011/12 duurde dat gemiddeld nog 199 dagen, ruim een half jaar, in 2019/20 was dat gedaald tot 163 dagen.

Of de stap van *eLife* navolging krijgt of een losse stunt blijft, staat te bezien. De belangen van uitgevers en onderzoeksinstituten bij het handhaven van status en kwaliteit van publicaties zijn groot. Ook is het de vraag of auteurs het een onverdeeld genoeg zullen vinden de inhoudelijke toetsing van hun werk in het openbaar terug te zien.

Sjoerd de Jong